

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75. POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA — PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (DR. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIJENIKU.

Dalmatinski sabor za braću u Banovini.

U sriedu, nakon višednevne stanke, naš sabor u Zadru obdržavao je svoju sjednicu. Odmah u početku zast. *Blankini*, gajderijama, pročitao je u ime svih hrvatskih i srbskih zastupnika u saboru ovu izjavu:

Visoki sabore! Žalostni događaji, koji se od blizu p' vjeka zbivaju u Banovini na zator naše jednokrvne braće i ustavnih slobodština — postaju sve to teži i nesnošljiviji, te moraju da zabrinu i ogorče svako rodoljubno srce.

Najkrvavijom ironijom izrugava se bez obzira u najnovije doba i sama slobodna volja naroda, odlučno izražena kroz opetovane izbore uzprkos sili, korupciji i vojničkom aparatu. Ne poštuje se već ni zadnja sjena ustavnosti. Nečuvenim primjerom u našoj povjesti, hrvatski sabor, sabor Hrvatske Slavonije i Dalmacije razpušta se, a da nije ni okupljen. Razpušta se protiv svim ustavnim načelima, protiv prava i zakona, a da nije ni čuo kraljsku poruku i razloge raspusta.

Potamnjen je sjaj drevne banske stolice. Slavne Zrinoviće, Draškoviće, Berislaviće, Bakrač zamjenjuje eksponenti građeljive tudjinske politike.

Ugrožena je osobna sloboda i samih narodnih pouzdanih, koji se na brzu ruku progone i zatvaraju.

Prosvjedi javnog mnijenja u novinama i u pučkim skupštinama bivaju ugušeni brutalom silom.

Prošle sedmice redarstveno kopito obečastilo je i najviše naše kulturno sveučilište, hrvatsko sveučilište, i prolijeva je neudržnu krv naše uzdanice, omladine naše.

Preko Velebita, odkud bi nas imalo grjati sunce slobode, nagomilavaju se sve to više crne oblaci nasilja i prave strahovlade. Mirni, izmučeni, izsisani narod

stavlja se na nove muke i upravo se goni na očajničke korake! (Tako je! Sa galerijom: Dolje tirani!)

Teško zabrinuti i ljuto dirnuti tim užasnim stanjem naše braće, s kojom nas spaja jedna krv, jedan jezik, jedna budućnost te isti ideali slobode i ujedinjenja (Burno odobravanje u sabornici i na triemovima) — mi zastupnici kraljevine Dalmacije, okupljeni u klubovima Hrvatske stranke, Stranke prava i Srbske stranke, te ostali hrvatski i srbski zastupnici najodriješitije prosvjedujemo protiv režimu sile i bezakonja, pod kojim naša Hrvatska stonje, te teško izkušanim njezinim svjestim sinovima šaljemo bratski pozdrav s izrazom najživljeg saučestva. (Burno odobravanje).

U znak nepokolebive solidarnosti, na današnji žalostni dan, kada se je imao sastati novoizabrani hrvatski sabor, a bio je razpušten, prekidamo naše vijećanje. (Trajno odobravanje. Zastupnici odlaze. Sa triemova kilče se: Živili Hrvatska! Živili zastupnici! Dolje nametnici!)

Dok se sabornica izpražnjuje namjestnik *prof. Attems*, obzirom na učinjenu izjavu, ustaje i veli:

„Naprama predmetu, kojim se je častni g. zast. *Blankini* bavio, moram označiti kao neumjestno kritizovanje u ovom visokom saboru djelatnosti stuzbenih činbenika kraljevine Hrvatske i ugarske vlade, tim više što niti su oni ovom saboru odgovorni niti mogu da se ovdje prikažu, niti da odbiju napadaje, kojima su ovako izloženi.“

Rieči namjestnikove gubile se u bučnom odbranju i klicanju zastupstva i občinstva protiv strahovlade u Banovini.

Pedesetpet pravaških zastupnika pod obtužbom?

Iz Zagreba javljaju, da Accurti sprema drugu veleizdajničku parnicu, ali ovaj put protiv pravaša. Staviti će se naime pod obtužbu svi bivši zastupnici hrvatskoga sabora, koji su potpisali memorandum na kralja. Poduzet će se najoštrije mjere, da se trijalistički pokret uguši.

In extremis.

Talijanski Jer. Rovetta.
Preveo D. Marko Vežić.

Prikraju nasnu opojnost sve to žešće bujati i dok se govornik pripušto zanosu peroracije, a ruke mu se zadrtale, sljepočice zatikale i bi reči — kazalište će se sorsiti pod salaučinom i ludlom vike i pjeskanja, a on oznojavan i srvan — red mu bi trenom se rukom o stó nasloniti, prije nego će na se sustuknuti.

Sad se namaknu čeljade i protisnu se, između puka primakne mu se i na uho mu nešto šapnu. Pravdoje Allori zgisi, okrene se, sobom otrese, oturi one, koji su ga bili zakolihali ispijuju, što se to prilučilo i oimice iščeznu sa pozornice, da se što prije zgodi na cestu.

Posvuda naslazi svjetline.
Kako ćeš proći? Kako ćeš što brže samome sebi pnt prokrciti, a navlastice on, kad ga stiskaju sa svih strana?

Neki starac, delegat kvesture, ustubochen na pozornici uza prag poslušničkih vrata, sigurnim je okom sledio za Allori pri onome njegovu nenadnome i tjeskobnome pokušaju, da se odateči, a netom se mladice primake, prousti mu on vrlo susretljivim naglaskom, bi reči — prijateljskim.

Kad bi ovo bilo istinito, držimo da gosp. Accurti ne bi imao biti takav egoista, da iz nove veleizdajničke parnice, kao iz one protiv Srba, sam ubire lovorike, nego da će se takav proces provesti i protiv istarsko-dalmatinskim i protiv bosanskim zastupnicima. A da im uspjeh bude veći i nagrada unosnija, pobrinul bi se mi sami, da bude na obtuženičkoj klupi, ne 55 ma hiljade puta toliko trijalista.

— Ako želite, doktore, možete ovduda izaći.

Pravdoje ko iza sna zastade, zagleda se, dokuči, a u pogledu starca, koji mu ovo sada i po ovaj način govori — pričinu mu se, da napipava neku duboku simpatiju prema svome malopršnjem pozivu ljubavi k poniznima.

— Hvala, hvala! — lanu on, ispružajući svoju ruku i živo stiskajući onu, što mu je nekogovič, ko u dvoznici, ponugja. — Hvala! Jest, od nužde mi je, da se odmah nagjem kod kuće...

Onome čeljadetu, što je pred njim stupalo, da ga do nadvor isprati između basamaka i hodnika, onome funkcioneru policije saopći Pravdoje Allori i prije nego ikome drugome, svoju tjeskobu, koja mu je nenadno srce stisla.

— Došli su po me, da me ozname, da mi je oca pogoršalo i teško pogoršalo... Brzo!... Hvala!... Da me smjesta ugleda!... Iznovice hvala, hvala!

IV.

Sobice ko da su se sjajile nekim zlačajnim sjajem. Sunce, koje se jur nagnuo, plamsa, reči bi, nekim ognjem iza stupovića, kipova i probušina Stóne crkve. Bóni starac, koji je još pred jednu uru, kad bolest pričela žešće pričvršćivati, očajno vapio, zakvačiv se rukama za vrat — zraka, zraka,

U Banovini Cuvaj u Dalmaciji mafija.

Beč, 7 veljače. Danas je Upravno Sudište ukinulo kao zakonom neosnovanu glasovitu odluku bivšeg poglavara u Makarskoj Simonellia od 10 travnja 1911., kojom je Simonelli protuzakonito dao izvršiti u drugo tijelo imenica za občinske izbore 24 utvaraško-demokratska birača, a izbrisati 21 pravaša. Pritužitelje zastupao je dični pravak istarskih Hrvata Dr. Matko Laginja, koji je iznio neoborive argumente o bezakonjima koja su počinjena na štetu makarskih pravaša.

Orke i žalostne li ironije! Onog istog dana, kada dalmatinski sabor diže sjednicu u znak prosvjeda protiv bezakonja u Banovini, na Upravnom Sudištu u Beču puca osuda, koja pogadja u srce našu zemlju, i javlja svijetu, ako Banovina sa nasilja plače, ni Dalmacija sa zakonitosti i reda smijati se nemože; ako Banovina ima svoje Cuvaje, ima i Dalmacija svoje Ivčeviće.

Najvoljeli bi, sred bolnih događaja koji biju našu braću preko Velebita, odavizvati se apelu omladine naše, baciti velu zaboravnosti na domaće naše razmirice, da protiv gordoga tudjinskoga nametnika izstupimo složno. Ali bi htjeli, da taj naš zajednički izstup bude i dostojanstven, pa, kada se već nabacimo izmještan na seljepsu Banovine, da budemo bar bez onoga grieha radi koga druge kamenjujemo.

Najnovija osuda Upravnog Sudišta daje Cuvaju u ruke oružje, da parira udarcu koji mu namienio naš sabor Biankinievom izjavom, da porekne pravo obtužbe sa bezakonja i nemoralit onome, čija je kuća u vrtlogu zala i pokvarenosti. I zato nas osuda Upravnog Sudišta, kolikogod davala podpunu zadovoljštinu i potvrdu našem stanovištu, boli, jer olupljuje onaj britki mač kojim bijednosmo pogoditi dušmanina Hrvatske.

Mi bismo htjeli, da naša Dalmacija, nadovezujući na vremena starih stobesitina i cvata znanosti i umjetnosti, bude i danas sanktuar slobode, značaja, napredka, da prednosti njenog duha bude, u kontrastu sa mizernošću tudjinske uprave, a da njena rieč u kolu posestrima još jače razjaruje rodoljubna srca na nove

zraka, i sad evo, iza što kriza minula, po svaki je način kušao, kako bi se izdigao sa uzglavnice na naslonjaču, da zar srne niz pengjeriće, sve o sve rastvorene, k onome moru prostornosti i vazdušja. Još i sada na mahove ono utrugeno i suzama obilito oko sjaje izražajem smjerna počitanja, kad mu pogje za rukom, da u podnebesju može razlučiti one divne i na daljnji kipove, koje je on i docigli po imenu poznavao, a ruke se, dotičući se jedna druge, skapaju običajnim načinom molitve i izdižu se naprama Gospi, što blista u sjaju zlata, ko zublja, na gornjem šiljastom stupu....

Nu netom se nagje u za nj Pravdojica, klečeći o boku naslonjača, suhonjavi mu i drhtiljivi starčić zadr pristima u sinovlju kosu i grčevitom snagom ko sržbe i neustrpljenja, a po obrazima se i potrućnim i počtrancim ljubičastim mrljama, da bi vragući zablísto trag utjehe i radosti.

— Kako su te oznanili... da... ja polazim? Tamo unutra... u onoj paklenoj torbi? Što si to besjedio onome puku, dok sam te ja iščikao... da umrem? Oh, znam, znam... što si mi nakan odgovoriti!....

To si mi milijun puta rekao, s regjer!... Ne mogu ja toga dokučiti!... I evo polazim tamo, gdje je tvoja bijedna majka, koja me iščika, a da o tebi nije nigda ništa saznala. To jest... Dá, iza što je saznala, da se ne ćemo nigda više vidjeti... Čak ni tamo...

podvige. Svagdanje izkustvo naprotiv pokazuje, da je sloboda kod nas postala monopol tek nekolicine ljudi, udruženih u raznovrstne konzorcije, koji se drže one židovske, da je protiv inovjerca slobodan svaki zločin.

Zločini počinjeni protiv stranke prava i predobro su poznati, a da bi ih trebalo po tisudi put nabrajati. Upereni su u prvome redu protiv naših občina, kao Raba, Biograda, Opuzena, Imotskog, Visa, Gradca, Makarske itd., učinjeni lih zato, kako bi protivnici protuzakonitim posjedom tih občina zadržali odnosne zastupničke mandate u Zadru i u Beču. Vrhovno Upravno Sudište u Beču, u poslu občinskih izbora u Gradcu, pa pismo Ivana Tome Galzigne bivšem namjestničevom podpredsjedniku Tončiću, glede obč. izbora u Rabu, odriše, kakvim se sve sredstvima služi mafijska družba da uništi naše zakonite većine, i kako je i samo mješovito povjerenstvo slipeo ratilo u rukama Machteda, Biankina, Ivčevića i družine.

Ali Upravno Sudište u Beču ide dalje, pa nam svojom osudom od 7. o. m. otkriva, kako protuzakonitim sredstvima došla je mafija u posjed občine Makarske. Nemoć njena u onoj pravaškoj občini pokazala se najljepše u činjenici, da se u izborim za treće tijelo niti prikazala nije, a do prvog u II. I. I. tijelu došla je protuzakonitošću. Vrhovno Upravno Sudište proglašuje nezakonitom odluku makarskog poglavara Simonellia, kojom je ovaj, da skriši pravašku većinu, izvrstio protuzakonito u drugo tijelo 24 protivnička glasa, a naših 21 izbacio iz imenica.

Presudom Upravnog Sudišta dolazi se do zaključka, da je občina Makarska grubim nasiljem i protuzakonitošću oteta našoj stranci. Dok se naime protivnici dadoše proglasiti izabranima u II. tijelu sa 16 glasova većine, to ta njihova većina osudom bečkoga suda smanjuje se za 24 nezakonito izvršenih, a pribrojiv naših 21 protuzakonito brisanih, to bi naša stranka bila pobjedonosna sa 29 glasova većine, te bi, uz viećnike trećeg tijela, imala većinu občinskog vieća. Ali mafija, imajuć u svojoj službi kotarskog poglavara Simonellia, nije se žalala nikakvog sredstva, pa ni najodurnijega, samo da občinu

jer ti nijesi htio... ti ne ćeš... Ovo... sam razumio... Naprotiv si ti bio moj Pravdojica, dobar, prijazan, marljiv. A o čemu si danas, i danas eto, govorio čitavoj onoj masi?

Pravdoje se dosjeti.

Onu je skršenu dušu poplavila nedogledna očajnost, a on ju je prouzročio. Čiglo je njegova rieč mogla primiriti onu mučeničku očevu dušu pri onakoj strahotnoj uri. I mladice se primake do na dnu naslonjača i stade mloštati drhtiljiva starčeva koljena.

Lovro je onoga trena živio duhovnim životom, u svakoj različitim od cjelokupnog života, životom životnijim, izabranijim, kako to njegova spredljivja i blaga čud, njegova vrlo tankušna izobrazba nigda dosada ne očutiše.

Pravdoje ga je dokučio intucijom razbora, kojom te nugjaju goleme boli, čuvstvom i dubokim i nježnim, koje je bilo privezalo njegov nješni i pun žerave život uz onaj bezazleni, koji se eto trne.

A sad progovori i on...

Maloprije je on bio svećenikom nekakve nove religije, koja je podjarila strasti masa, sad je uza to i svećenik iste religije, koja ljubezno tješi jednu dušu.

— Znaš li, što sam pred tren saobćio ovome puku? Poslušaj me, poslušaj pomnjivo, oče moj! Rekao sam mu, da

Makarsku, kao onu gornjo-prinorsku, dobije u svoje ruke, i tako osigura dva mandata za sabor i jedan za carevinsko vieće.

Ima li još lakovjernih ljudi te će nakon ovih gnjusoba vjerovati u čestitost Ivčević-Biankinove klike?! Da li se još može naći čovjeka koji bi rušenje ovakvih jadnih stvorova nazvao nepatriotičnošću?! Ne nameće li se svim čestitim ljudima prva dužnost, da izbave zemlju ovog blata nemorala i opačine, ako neće da celi naš javni život uguši se u ovoj kajuzi?!

Kada bi kod ljudi saborske većine bilo čestitosti i patriotizma, oni bi, pred pogibelj u koja prieti našoj Banovini, dali zadovoljštinu pravdi, istini i javnom moralu, popravili bi nama nanesena teška bezakonja i digli prestiž našoj zemlji, da se onda svom snagom založimo za našu braću onkraj Velebita. Ovaj pravedan zahtjev na saborsku većinu morali bi poduprijeti svi čestiti ljudi, u prvom redu oni kojima je zadaća da šire moral prosvjetom u narodu. Njihova je dužnost ustati protiv nemoralne, spekulantske i tirjanske klike i za to, da izbave i samu školu nemila kilikina upliva.

Rješidba Upravnog Sudišta u poslu makarskih izbora najrječitija je obtužba Ivčevića i drugova. A neka nam se i stopot kaže, da nismo rodoljubi, da smo mahnitici, mi ostajemo nepomično na našem stanovištu, da saboru ovom, koji najvećom ravnodušnošću trpi ovakovu prostituciju, ovakova bezakonja, nema i ne smije biti života Pred sud naroda!

Novinstvo o memorandumu.

Magjarske novine od ponedjeljka bave se takodjer memorandumom, što su ga zastupnici stranke prava upravili Njegovom Veličanstvu i napadaju oštro sve one, koji su taj memorandum potpisali. Časopis „Helfő“ saznaje navodno iz vjerodostojnog vrela, da hrvatska vlada neće u buduću trpjeti vijećanje pravaškoga vieća u Zagrebu. Ona će strankama i organizacijama, koje zastupaju tri istička načela i stoje na trijalističkoj bazi, dati stanovito bila pobjedonosna sa 29 glasova većine, te bi, uz viećnike trećeg tijela, imala većinu občinskog vieća. Ali mafija, imajuć u svojoj službi kotarskog poglavara Simonellia, nije se žalala nikakvog sredstva, pa ni najodurnijega, samo da občinu

ljudi moraju živjeti ko braća i da svaki mora za druga ono učiniti, što bi i on želio, da se i njemu učini.

— Nu... ovo je ono, što prikriča Evangjelje.

— I docigli mora, prama svojoj snazi, raditi, jer ne smije nitko bezposlen živjeti... Je li tako? Ovo je tvoj sin, koji ti govori, a ti znaš, da on nije kaderan lagati. Zar nije Isukrst rekao, da će se lakše provući deva kroz ušicu igle, nego će bogatlija na rajska vrata?

— Tako je. Nu Evangjelje peli siromašku, da se pripusti u ruke Božje...

— Tamo tako, jer Evangjelje nije sačinjeno za same bogataše, ili za siromahe, već za sve ljude, koji su među sobom jednaci. A čini li ti se pravednim, da uz folike, koji nerazložno razasipaju svoje blago, ima siromaha, kojima fait kora kruha? ... A čini li ti se pravednim, da on, koji je, odkada ga je, živio, od poroda do pokrova, podnoseć i trzajuć se, mora izdahnuti kraj puta, obnemogao, zapušten, samočan, ko da nije i on stvoerenje Božje?

— Nu postoji samilosrgja, postoji dobrotvornost...

— Istina je; nu čudstvo bi svet bio ljepši, da nije nužda od toga samilosrgja.

— Istina je... istina.

učinjene. Kongres pravaštva, koji se na-
mjerava ljetos u Sarajevu obdržavati, jed-
nako će biti zabranjen, a Hrvati, koji iz
Hrvatske i Slavonije te austrijskih kruno-
vina u tu svrhu stignu, bit će kao „nepo-
čudni inozemci“ iz Bosne izagnani. U iz-
vjestnim političkim krugovima još hoće da
znadu, da će se proti novinstvu držav-
opravnih stranka u Hrvatskoj i Slavoniji,
te u anektiranim zemljama svom strogošću
i oštrinom postupati, pošto se njihove
težnje sa strane magjarskog imperialističkog
stanovišta označuju veleizdajničkim.

„Grazer Volksblatt“ donosi pod na-
slovom „Spomenica Hrvata“ članak u
kojem izričito u kratko sadržaj memo-
randuma. Akciju pravaša nazivlje „Zahjev
velikohrvatskoga kraljevstva“ te veli: „Stra-
hovita ozbiljnost, koja govori iz ove spo-
menice Hrvata, imala bi u Beču potaći
na razmišljanje. Sad je već svakom jasno,
da se dosadanjim putem u Hrvatskoj ne
može, ni ne smije dalje ići. Zadaće Au-
strije na Balkanskom poluotoku imale bi
na mjerodavnim mjestima uskoriti uvidjav-
nost, da se hrvatsko i bosansko pitanje
najskorije riješe.

Zanimivo je, da memorandum nije
zaplijenjen u svim banovinskim novinama
jednako. Tako novine u provinciji donose
slobodno mjesta koja u zagrebačkim no-
vinama bijahu zaplijene.

I ljubljanski „Slovenec“ donosi me-
morandum u cjelosti.

Ujedinjena Hrvatska u brojkama.

Po popisu pučanstva od godine 1910
broji stanovnika:

Dalmacija	646.000
Bosna-Herzegovina	1.895.000
Hrvatska i Slavonija	2.619.000
Istra	403.000
Gorica-Gradiška	362.000
Kranjska	525.000
naš dio Koruške	100.000
naš dio Štajerske	450.000
naš dio Ugarske	623.000
Skupa	7.523.000

Ciela monarhija broji 51 milijun duša.
Mi bismo dakle bili skoro šesti dio cijele
monarhije.

Kad bi sve te naše zemlje bile zdru-
žene u jednu političku zajednicu, ta bi
politička zajednica obuhvaćala 135.908 km².
Ciela monarhija zahvaća 667.501 km².
Dakle zemlje, u kojima žive naš narod,
obuhvaćaju petinu površine cijele monarhije.

U toj bi našoj političkoj zajednici
bilo sasvim malo primjese drugih narod-
nosti:

Italijana kakovih	233.000
Nijemaca	180.000
Magjara	123.000
Skupa	536.000

U toj bi našoj političkoj zajednici
bilo dakle samo 67 tujinaca na 1000
naših sinova.

— Mi ne propovedamo mržnju ni
na koga; mi želimo, da se dobri, oni
biva, koji trpe, ujedine, da se podpomazu,
da se zajedničko izdignu i postanu bolji.

Lovro se zagledao u sina iznebušenim
i iznenagjenim pogledom, a nad prvašnju
mutnu tjeskobu stade se spuštati blaga
svjetlost radosti i utjehe.

— I Isus je to rekao . . . stade ga
sušljećkanje . . .

— Tako, je tako, oče, a oni, koji
tvrd da tvoj Pravdovica drobi nauk mrž-
nje, i rasapa, niti oni znadu, niti hoće da
znadu za istinu. Ti si mi maloprije govorio
o samilosrgju. A pa neka bude. A zar ljubav,
što je propovieda Sin Božji, nije zar bila
lepa i sveta ljubav između braće?

— Da, da, u Evangjelju . . .
— A zar mi ne govorimo, kako je to
upisano u onim knjigama ljubavi i mudro-
sti, da mora nadoći dan pravice za sve
ljude dobre volje?

— Da, da, da . . .
Stari nadvornik, koji nije nigda o
drugome svijetu promišljao, vođ ob onome,
kome je bio pozniti i odani dio i koji je
u njemu gledao srjednicu svake dobrote
i svake pravednosti, sad se on počeo do-
sjećati, da dobrota i pravica imaju izvan
njega drugačije obličje. Njemu to ne dolji-
kuje, da bude sudijom; nu on se nalazio
u onoj zlosretnoj zgodi, da se može spo-

Još o pravljenu malog vina.

„Naše Jedinstvo“ neće da prizna
svoju krivnju o zlonamjernim infomacijama,
te bi htjelo, da sa kakvim novim lopov-
stvom i glupeču sebe izvuče iz škrupca.

Za podkriepiti naše navode, jer mi
nismo izašli da branimo ni jednu ni
drugu firmu, nego jednostavno naše trgovce
i naš produkt za te naše producente,
doniet ćemo, da smo saznali, da kod
jedne od navedenih firma svrha pohoda
financijske vlasti je bila jednostavno ta,
da konstatira, ako je nešto dropta, što je
došlo iz Italije, kako firma tvrdi, pokvareno
i bilo nesposobno za pravili rakija, a
nekmoli malo vino. Da je u toj prigodi
i konobarski nadzornik, koji je bio s tom
komisijom, od dotične tvrdke pregledao
konobe i vino te uzeo uzorke, to je on
izpunio svoju običnu dužnost.

Neka čitatelji sada sami prosude i
ovih Jakta tendenciozne i zlobne vesti
„Našeg Jedinstva.“ Ta novina, koja bi
tobože htjela biti za naše interese, izstupa
sada proti zakonu na malo vino i kaže,
da je bila ludost, prava mahinost tražiti
za Dalmaciju zakon proti malom vinu.

Nije li ovo vrhunac drzkosti proti
interesu Pokrajine, trgovaca i producenata,
a koji bi samo koristio stranim velikim
trgovcima, koji bi onda pokupili malo
dropta i svaki imao svoju tvornicu vina,
a naš jadan producenat neka onda kaže,
da se veliki trgovci smiluju i da kupe
u bezicenu njegovo naravno vino, dakako
jeftinije nego li ga veletrgovac može sam
producirati, što bi značilo našu propast!

Ovakve bi odnošaje htjelo „Naše
Jedinstvo“, a kad veliki trgovci budu to
isto pitali od ministarstva, izniet će kao
podkriepiti njihovih želja stupce „N. Je-
dinstva“ i reći da Dalmacija to želi.
Reklo bi se da doista živemo u zemlji
čuka . . .

Obstojeći zakon nije bio stvoren za
našu ljubav, nego da štiti interese viano-
gradara ciele Monarhije. Kada je garanti-
rano težaku, da za svoju uporabu može
napraviti potrebitu bevandu, drugo mi
nemogućno i nesmjerno tražiti. Trgovci
naši mogu samo kod srednjih odnošaja
najviše koristiti, a ne od vječnih kriza.

Priznajemo, da sa visokim cijenom je
njihov položaj postao težak, ali budući da
su naši i većinom producenti, nitko nije
mного pretrpio. Jer su imali indirektnu
korist.

Da se događaja i da je bilo te da
će biti onih te krše zakon, to je posve
naravna posljedica visokih cijena, a dužnost
je vlasti, da stane na kraj svakoj zlopra-
rabi. Jedno ali možemo izjaviti, da u dru-
gim pokrajinama se događaja mnogo krup-
nijih a da ih nitko ne objesi na veliko
zrno. Pak ako netko prodaje po kućama
boje i razne sastavine, to su takovi po-
sluvi, koji ga ne ulaze ništa u stvari, jer
sve vinske novine donošaju takih anonca
i nudjaju garantirajuć neškodljivost i za-
konsku dozvolu.

Hvala Bogu, boje ne trebamo našem
vino, a to je jedna nemisao. „N. Jedin-
stva“ da se dava važnosti ovakvim stvarima.
„N. Jedinstvo“ kaže dalje, da će zakon
proti malom vinu umesti naše trgovce i

menuti gospodarenih dobročintva i da može
služiti obožavanoga sina, a da njegova
bezazlena i tankočutna duša ne opazi, i
izmeđuprivrženosti i poštivanja prama prvima
i ljubavi prama drugima, neko nerazdruživo
protustovlje . . . pričini mu se, da onim
trenom nestaje sa svijeta mržnje, pizme i
nevjere. On nije mogao razlučiti smisao
distinkcije i oprečnih načela, nu osjećao je,
da pod tvrdim prividjenjima ukroćenijih
tradicija, i živih nada odjekiva cigla jedna
sila: ljubav. Ljubav njegovih starih gospo-
dara satakala mu je miran, vedar i pošten
život; ljubav, koja je plamenima plemen-
štine razgrijavala mladjačni sinovlji duh,
razvedrila mu je smrt. Njegova se religija,
koja ko da o voj zadnoj uri postaje oštro-
vidnija i samilosrdnija, smjehuckala i sirp-
mašnim i hogatim i neopazice odavala,
gdje je prava tačka docieloga sukoba srca
i duše: u dobrohotnomu raspoloženju do-
svjeka!

Starac je sad miloštiao sinovlju glavu
klonulim i drhčućim rnkama, a usta lanuše
ričih blagosova.

— Upale su se oči smjehuljavo za-
gledale u prazninu prama Smrti.

(Konač)

težake koji imaju konoba, kada su oni
od „Hrv. Rieči“ bili za taj zakon.

Jeli potreba na ovo što nadovesti,
nije li ovo negacija, ne logike nego sva-
kog zdravog razuma; ne u zemlji Čuka,
nego u carstvu mikroorganizma mora ob-
stojati više logike, više razbora i kolektivne
uzajamnosti nego u „Naše Jedinstvu“.

Jedino obstojećem zakonu moramo
zahvaliti, da je naš produkt našao ove
dve godiae liepo prodje, te da se je
uvidjelo i u trg. agrarnim krugovima, da
dalmatinsko vino je potrebno za austr.
trgovce i da mnogi strani poštenu trgovac
žali, što se je u prošlosti ubijalo Dalma-
ciju cijenom, tako da je vinogradarstvo
zaostalo, što nebi bio slučaj, da su prije
bile uređene prilike, te bi moglo svojim
izvstnim produktom nadopuniti manjak
koji će za dugo potrajati kod cjelokupne
produkcije monarhije. Zahvaliti je zakonu,
da i ako se je u cijelom svijetu prodalo
vino, dogodilo se je, da smo se i mi
tim okoristili, a ne kao obično bili iz-
rabljeni, Dalmacija je malo odahnula, uz-
pomogla se i od poboljšanih prilika i
od toga poljodjelstvu više koristi nego
od svih drugih malih i velikih eksperimen-
tata, što se prave u pokrajini. — a
osokoliko naše ljude za obnovu vinograda
u času, kad su bili skoro izgubili nadu u
bolju budućnost.

Iz hrvatskih zemalja

Dalmatinske željeznice.

„Fremdenblatt“ javlja da pregovori
za izgradnju dalmatinskih željeznica tako
napreduju, da će se još ovog tjedna moći
podpisati odnosni ugovor između banke
Union i komercijalne banke u Budimpešti.

Stranke prama Cuvaju.

U ponedjeljak u Zagrebu su hrv. ujed.
samostalna stranka i srb. samostalna stranka
svaka posebice, a popodne oboje zajedno
obdržavale pod predsjedanjem Tuškana
sastanak po §. 2., na kojemu je bilo brojnih
povjerenika iz provincije.

Na sastanku zaključeno je, da koalici-
ja polazi najodlučnije u borbu protiv bana
Cuvaja radi njegovog neparlamentarnog do-
vođenja na slovensku banku te da će ga po-
bijati radi njegove misije, koja ide za oži-
votvorenjem jedne staromagjarske stranke.

Nadalje koalicija predlaže, da u ovom
momentu suspendiraju sve stranke svoje
programe te da se slože i zajedno pristupe
u izbornu borbu. Za vodjenje pregovora
među strankama ovlaštenu su: Tuškan Ba-
daj, Nikolić, Korenić, Vidler, Lukinić, Jam-
brišak, Španić, Medaković, Peleš, Pribičević
i Stojanović.

Prosveduje se proti načinu, kojim je
hrv. sabor razpušten, a konačno se pro-
svjeduje proti najnovijim izjavama grafa
Khvena-Hedervary-a.

Za jedinstven izstup izjavila se i se-
ljačka stranka.

Kukavne Cuvajeve osvete.

U utorak večer obdržavala je sveučil-
ištna omladina u Zagrebu ples u korist
podpornog društva. Kako na ples nije bio
pozvan Cuvaj, to je činovnicima i vojnicima
kao i vojničkoj glazbi bilo zabranjeno su-
djelovati plesu.

Statistika zapljena.

U 11 dana bili su u Zagrebu svi
izlazeći neovisni listovi 56 puta zaplijenjeni.
Dakle popriječilo 5 puta na dan. Od toga
odpada na „Pokret“ 9 zapljena, „Neues
Tagblatt“, „Slobodnu Rieč“ i „Srbobran“
7; „Hrvatske Novosti“ 5; „Male Novine“,
„Obzor“ (jutarnje izdanje) 4; „Hrvatska“,
„Obzor“ 3; „Dom“, „Hrvatski Na-
rod“, „Novosti“, „Srbski Glasnik“ 2 puta
i „Agrarier Tagblatt“ jedan put.

U nedjelju u jutro bile su zaplijenjeni
svi listovi, dapače „Hrvatske Novosti“
dva puta.

Iz Bosne.

Novim predsjednikom odvjetničke ko-
more u Sarajevu izabran je židov dr. Ruth-
kopf proti Hrvatru dru. Pilaru, jer su za
prvog glasovali svi Sebi ne htjući, da jedan
 Hrvat više udje kao virilist u zem. sabor.

Predsjednik četvrtog odsjeka bos. zem.
vlade dvorski savjetnik Gyurkovics ide na
dopust, s kojega se, kako vele, ne će više
povratiti u službu radi nekih nesporazuma
sa svojim predpostavljenima. Zamjenit će
ga, kako se tvrdi, okružni predstojnik u
Tuzlijoj glar.

Odlikovanje g. Milana Krešića.

Bivši franc. ministar javnih radnja. Gu-
yot stavio je nedavno u Cobde-klubu u
Londonu predlog, da klub izabere začasnim
članom umirovjenog tajnika zagrebačke tr-
govačko-obrtničke komore g. Milana Krešića,
uvaženog našeg gospodarstvenog stručnjaka.

Podržavljenje redarstva u Ljub- ljani.

Iz Beča javljaju, da će vlada ovo dana
predložiti kranjskom saboru zakonsku osnovu
o podržavljenju ljubljanskog redarstva.

Naši dopisi.

Opuzen, 31. siječnja.

Slučajno dopao nam ruku jedan od
zadnjih brojeva „Crvene Hrvatske“, u kojoj
se tobož hoće da odvratl na „napadaje“
u „Hrv. Rieči“.

Mi ćemo se na taj dopis stvarno
osvrnuti, prešav preko onih nizkih osobnih
uvreda i protiv osoba, koje stoje visoko
visoko nad svim protivnicima svojim.

Ono, što je „Hrv. Rieč“ pisala o
izbornima opuzenskim, ne može da se na-
zove „napadajem“, jer u svemu tome nije
bila ma ni najmanja stvarca, koja ne bi
odgovarala tačno istini. Možda su kadkada
te istine bile i ljute, ali mi tome nismo
krivi, krivi su sami. Oni su zaslužili ne
onakovo, ma deset puta oštrije pisanje
ponašanjem svojim za zadnjih izbora.

Jadikuju sada, što ih se je pogra-
bilo, a ne sjećaju se zar, kako su nepre-
stano i sistematski punili stupce „Slobode“
svakojakim dopisima najniže vrsti, kakove
su samo sramotne letke dielili za prvih, a
kakove za ponovnih izbora. Mi smo dakle
dosta bili strpljivi, a to značuji, da je sve
to njihovo pisanje uzaludno, te uspjeh naš
siguran, jer Machledova sila može da bude
samo za vremena.

Brane se demokrati naši, da nijedan
od nas ne pozna Machieda osobno. Bit
će to valjda i istina, al pozna ga za to
Petar iz Gradca i Petar s Metkovića.
Znao dem pače vrlo dobro, kako se je
ona iz Gradca izričito prietio svojim i
Machledovim uplivom.

Ne treba nam dakle tražiti nadnevke
vaših pisama, upravljenih Machiedu, kao
što nam to vi predlažete, nabacujući se
u isto doba zlobno i zločinački na onu
dušu od čovjeka, čovjeka sa tolikom obi-
telji, koji je na našoj pošti i vama u svemu
na ruku.

Prigovarate našem Šariću, da je za
toliko godina bio na obćini skupa sa
Omanom; jest, al Šarić nije ostavio onu
uspomenu, koju je ostavio Oman. Pa ako
ćemo računati sa prošlošću, možemo da
iznesemo na vidjelo proglaš, u kojemu se
neki od prvaka vaših kunu, da će u radu
svake stajati vazda daleko od Omana, a
ipak danas su š njime. Ako su se oni
negda tako kleli, hoće reći, da su imali
razloga; ako danas Šarić protivno misli,
hoće također reći, da ima razloga, a ti
prvi i drugi razlozi dolaze na jedno.

Prigovarate glede 1200 K potrošenih
od obćine u doba Khuenovih izgreda, te
za to bi htjeli Šarića, tadašnjeg prisjednika,
učiniti odgovornim. Istina, tih je 1200 K
potrošeno, al Šarić ih nije niti naredio,
niti izplatio. On nije držao ključeva blaga-
njne, niti je bio u dotičnome odboru.
Ako su račun izplaćeni, izplaćeni su od
Omana i ako on drži, da je to bilo nepo-
šteno, tad je on nepošteno radio. Stvar
je po sebi jasna. Ne treba Šariću općin-
skoga novca!

Prigovaraju nam glede izbornoga
povjerenstva, da je ono bilo sastavljeno
samo od naših, premda znadu dobro, da
su se njihova četvorica, i to ne koji bilo,
već četvorica vodja pismeno odrekli. Ako
je isti Oman bio imenovan, zar se može
što drugoga tražiti?

U ostalom po njihovoj je volji i in-
terveniji sve te izborne posle vodio po-
glavar, pa eto im ga tamo, neka od njega
traže razloga. Nama je dosta, da smo prvi
put onako sjajno dobili, a da se drugi
put oni niesu niti prikazali.

Ponovno lažno tvrde, da su njih tri-
deseterica ušli u dvoranu da glasuju, pa
kažu, neka to sa podpisom poglavarevim
zaniećemo! A eno im protola izbornoga,
u komu je to već sa njegovim podpisom
zaniećano.

Nama nije poznato, što je rekao
koncipient g. Lucatello Vlatkoviću, kad je
rekao, da je njegov broj prošao, postupao
je baš prema izb. zakonu. Čudimo se samo
tvrdnji, da je tanki Vlatković morao kašnje,

da privija cerote iza kako je prošao
među naših birača, a svih tih „30%“ pa
ni sami Miško nije tih cerota trebao!

Glede krzamaka (malih ospica) tako-
djer lažno pišu, jer — u koliko se sjećamo
— u „H. R.“ bilo je govora samo o tome,
da se je htjelo proglasiti neka sela okružna
ne malim, već velikim ospicama (patuljastim).
Širenje pak malih ospica nije u nikakvoj
svazi sa izborima, jer je započelo već mnogo
prije njih, a najbolje svjedočanstvo obično
samoga Dra Dražića, na koga se oni po-
zivlju, jer sva su njegova djeca imali ospice
prije nego li su izbori započeli.

Čudimo se toj „uglednoj ličnosti“ koja
je vodila razgovor sa našim starim načelnik-
kom, koji bi se bio izrazio, da u Opuzenu
nema pravaša. Mi smo se o tom propitaj
i uvjertili smo se, da je i to jedna prava
insinuacija. Nadodano nam je pače kod toga
sa zanimane strane, da čemu izplivati, da
li ima ili nema praoša, izbori politički —
a da obćinske i ne spominjemo — pokazati
su, da li ih ima ili ne.

Ako u času prisustvovanja je ista
„ugledna ličnost“ možda (ne znamo) nije
bila izložena tabla sa napisom: „Živio
pravaši! Živio naš načelnik Šarić.“ I što se
vara ta „ugledna ličnost“, ako ona taj puki
slučaj pripisuje kakovome svome značenju.

Ta javni iztupi većine obćine naše
mnogo su jači, nego li jedna tabla, pa o-
žimo, da nas ta „ugledna ličnost“ ne će
tako naivnima držati!

U ostalom željeli bi, da se ta „ugledna
ličnost“ izrazi o pravašima i o demokratima
u Opuzenu, pak da čujemo, hoće li ona
činiti račune, koje čini dopisnik „Crvene“.

Taj nas ponosito pita, gdje su nam
glasovi predani prvih izbora? Kod tih bio
je za nas predano 951 glas, kod ponovnih
pak 800, razlika je dakle od 151 glas. Ljer
u obzir to, što smo znali, da oni neće se
niti prikazati, držimo, da je to ne nazaditi,
već napredak. Ta kod ponovnih izbora ni-
koga nismo politički, nikoga njesmo napo-
sozivali, ta znali smo, da nam ne treba.
Sve slivanjske punomoći smo ostavili, i
tih je vrlo veliki broj. K tomu vremena ni-
bila vrlo ružno, a božićni blagdani, pa o-
žimo, da je stoga druga pobjeda mnogo
sjajnija od prve. Ta koliko je samo onih
koji su u prvih izborima zavarani sa njima
glasovali, koliko ih je od tih u ponovnim
bilo s nama!

Što je ukupni broj izbornih tvrtki
3729, to ne znači ništa, jer svak znađe, da
kod izb. imenica obično 2/3 tvrtka je neva-
ljanih, pak stoga 800 je većina ogromna.

Neka pak iznesu samo jedan glas,
koji je bio protuzakonito primljen, jednoga
koji je ne 10 (kako oni kažu), već samo
2 puta glasovao, evo nas spravnih izplati
za svaki po 1000 kruna. Napred dakle, što
ste junaci! 1910 1910 1910 1910

Tješite se, al tješjenje biti će vam
zaludu! 1910 1910 1910 1910

Muč, 5 veljače.

Oni nam odoše! Odoše hrabri on-
dinci. c. k. demokrati agitatori i pomagali
pri zadnjim obćinskim izborima. Ode skoro
Elias vitež Silivnički, i to noćna, da izbjegne
ovacijama; drugi nekidan odpuši Peter pl.
Ivanševićki, ogledavajući se na sve strane,
hoće li mu tko zapjevati; treći jučer odlet
pred podne Jakob von Bobovaslama, kojemu
hu u počast štovatelji priredili platnuzak
pod ravnanjem kapelnika gosp. Katzmur-
ničkoga, a u hotelu „k demokratskoj mašini“
nadložje se na okupu sve vidjenije ličnosti,
da pozdrave miloga putnika. Tu je bio c.
k. šumar Jan, načelnik Zeko, podtajnik
Krivo, deli-pulicija i drugi. Nazdravica
nije bilo broja, ali najganutljivija bila je
Zekina. One reče: „Pijem u zdravlje od-
lazećeg nam prijatelja i suborca Jakova,
a tako isto i već pošavših nam pomagala
Ilije i Petra — i sve do zere. Hvala svoj
trojici na ljubavi i pripomoći, jer bez njih
ne bismo bili opet u štali kod punih jastika.
Od srca i do groba im hvala i čast —
sve to do zere. Ilija na Lečevići želim bolji
sreću da steče golubicu! Petru s Geisshorn
u Marini želim zdravlje, i nek se čuva
groznice, a za to nek ne šteti rumenice,
jer je vince najbolji liek! Tebi, Jakove,
želim obilat lov na pope i fratre i pravilo
u Labinu: opošteni se kao i na Muću —
i sve to do zere i Živili nam svi! Živili!“
— Suze potekoše govorniku, a koji više
Jakovu, koji eto ostavlja liepi Muć.

Raztnak i odlazak bio je baš ganu-
ljiv i plačan, a i bučan uz udaranje seoske
glazbe. Mahanje rubaca i pregača bilo je
popračeno zveketanjem ramina i trubljenjem
krilnih rogova (po njemačku: „fliegerhorn“).

I tako se — napokon! — oprostimo naših žandara, kojima rek bi ovih zadnjih mjeseci sva je služba bila u prijetnjama i izazivajima naših pristasa, i u agitaciji za demokrate, a befeše su primaji u obćin-skom uredu, mjesto u kasarni! Tužaba je bilo na petek proti našim, tako da nitko nije poštedjen, a i sabije su se vukle iz korica na naše. Na odlazku je Jakov još jednom zaprijetio: platit ćeš mi ga!

Bilo je skrajno vrijeme, da prestanu na Muću ovi odnošaji. Nadamo se da će novi žandari vršiti strogo svoju službu, i da se neće pačati u političke naše borbe, a hladni tuš, što su ga Elias, Peter i Jakov primili od svog starešinstva, neka bude im na usvištenje, pa neka u novim postajama služe kao c. k. oružnici, a ne kao c. k. demokrati. Svakako mi preporučujemo našim istomišljenicima u Marini, Lečević i Labinu, da pripaze na postupanje stiglih im gostova.

Iz grada i pokrajine.

Obred posvete presv. biskupa obavio će se u Stolnoj Bazilici u nedjelju u 9 i po sati prije podne, u sudjelovanje presv. gg. nadbiskupa Dra. Puljišića i biskupa dra. Marčelića i Palunka.

Za uredjenje učiteljskih beriva. U jučešnjem sjednici sabor je uzeo u pretes izvješće financijalnoga odbora. Osnova financijalnoga odbora sastoji se u sljedećem: 1. Plaćevni razredi učiteljima s izpitom usposobljenja za pučke škole podignuti su na 1400, 1600, 1800, 2000. — 2. Za učitelje s izpitom usp. na gradj. školama na K 1800, 2000, 2200 i 2400. — 3. Za doznaku plaćevnih razreda ubraja se i dvie godine što ih pučki učitelji kao kandidati moraju provesti u privremenoj službi, tako da plaćevni razredi stape u kriepest: prvi iza izpita usposobljenja, drugi po navršenoj 8. godini službe, treći po navršenoj 18, a četvrti po navršenoj 28. — 4. Petogodišnje doplate: a) za učitelje pučkih škola prve dvie ostaju u dosadanoj mjeri po 150 K svaka 3. i 4. povisuju se od K 150 na 200, a 5. 6. od 200 na 250; b) za učitelje gradjanskih škola prve dvie petogodišnje ostaju također u dosadanoj mjeri od 200 K, 3. i 4. povisuju se od 200 na 250, a 4 i 5. od 250 na 300. — 5. Učiteljskim kandidatima i kandidatima na 1000, a drugima na 900 K na godinu.

Po ovim predlozima troškovi će narasti za K 320.000. Financijalni odbor je predložio u svrhu pokrivanja da se povisi pokrajinski pririz za 8°/_o, a pririz na potrošarinu za 25°/_o.

Sastanak svećenika iz pokrajine obdržava se 19. Febrnara u Splitu sa sljedećim dnevnim redom: 1. Svećenička organizacija; 2. Štampa; 3. Seljačka organizacija; 4. Zadrugarstvo; 5. Omladinska društva. Sastanku će prisustvovati naši biskupi uz ostale goste iz Banovine i Slavonije.

Biskupske konferencije počete su u Zadru dne 6. ov. mj. Sudjeluju biskupi: splitski dr. Gijvoje, šibenski presv. Pappafava, dubrovački dr. Marčelić, kotorski presv. Uccellini, a predsjedka nadbiskup dr. Puljišić. Hvarski biskup presv. Zaninović bolestan je pa ne sudjeluje.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda primili smo K 35 od vič. Don Nike Petrića, župnika u Solinu, sakupljenih prigodom Mlade Mise vič. Don Lovre Katića u Solinu, na predlog g. Martina Pletkosića. Živili darovatelj!

Nagrade dalmatinskog ulja. Podporom ministarstva poljodjelstva Uljarski Odsjek Zemaljskog Gospodarskog Vieća u sporazumu sa poljodjelskom učionom i kušanicom u Splitu obdržavati će u prostorijama ovog Zavoda na 29. veljače o. g. kušanje finih dalmatinskih maslinovih ulja ovogodišnje berbe i njihovo nagradjivanje. Nagradjivanju će biti pripušteni svi proizducenti finih ulja u Dalmaciji, bezrazlike, da li su pojedinci ili Zadruge, ako li ulja,

koja budu dostavljena radi nagradjivanja, predaju najkasnije do 15. veljače o. g. u komisionalnu prodaju u Središnje Skladiste Uljarskog Odsjeka.

Vjenčanje. Prekjučer se vjenčao gosp. Dane Škarica, naš vrli pristasa, sa milovidnom gdjicom, Stankom Karadjole. Mladom paru naša srdačna čestitanja!

Članom pokr. školskog vieća, na mjesto biskupa Dra. Gijvoje, imenovan je preč. Angjeo Piasevoli, kanonik i provikar u Zadru.

Hrvatski Sokol^u u Kaštel Sućurcu priredjuje veliki sokolski ples, sa tombolom dne 10. veljače 1912. Početak u 8 sati večeri. Zdravo!

Odsjeli u „Grand Hotel Velebitu“ od 1 do 5 veljače: Gustav Schreiber, kapetan, Sinj; Giulia Brizzanovich, privatna, Trst; Don Ivan Katalinić, župnik, Rogoznica; Mate Kulušić trgovac, Drniš; Leopoldo Bienenfeld, putnik, Beč; Karel Fkars, putnik, Prag; A. Kandiš, učitelj, Primošten; Alois Ferivat, putnik, Ljubljana; Nadimer Stude, veletržac, Kaštel Stari; Gajo Radunić, veletržac, Kaštel Stari; Inocent Buljan, c. k. prijatelj, Kastel novi; Jakov Altaras, putnik, Split; Teodor Novaković, sudb. prislusnik, Knin; Frano Fekonja, putnik, Beč; Simo Simičić, posjednik, Kosovo; Mate Eppich, Elena Eppich, Marija Eppich, Marija Belokojelić, Antonica Kene, Ivan Merinović, tamburaši; Josip Klečić, putnik, Beč; Rikard Rossi, činovnik, Split; Stanko Tuškan, činovnik, Zadar.

Da li živi kralj Menelik?

Prošle godine opetovano su stizale iz Abesinije vesti, da je teško obolio kralj Menelik. Kasnije se dapače javljalo, da je umro, no onda je ova vest bila demenirana. Sada se je jedan Englez Lord Ehenworth povratio s puta po Abesiniji, pa priča sljedeće:

U glavnom gradu zemlje i u okoličnu vladaju veliki nemiri, jer se sve više širi glas, da je Menelik umro. Među poglavcima razvio se snažan boj radi prietolonasljedstva.

Evropejci se boje za svoju sigurnost. Menelik, kako mnogi vjeruju, živi u jednoj palači u centru grada, gdje također stanuje mladi prietolonasljednik. Liečnik koji prigodice posjećuje bolesnoga kralja, vidi tek neko živo biće, koje je pomno zamotano u ponjave, a lice mu zastrto, tako da i on sam ne zna, da li je to Menelik ili nije.

Opdipi uprave.
Podmirili predplatu.
Do konca veljače 1913.: Babić Kleme, Makarska.

Do 31. prosinca 1912.: Nikola Marin, Bešina; Grgin don Ivan, Dusina; Samostan Franjevača, Zaostrog; Dr. P. Baturić, Pučišće; Medak Antun, Komin; Buntjelčić don Niko, Ston; Zotti pl. Ivan, Zadar; Ceresati don Josip, Srinjine; Kavana Zora, Zagvozd; Marušić don Josip, Kostanje; Bezić don Ante, Omiš; Hribar Alfons, Zadar; Jelić dr. Luka, Zadar.

Do 31. lipnja 1912.: Don Marko Ćorić, Zlozela; Gnječ o. Petar, Ugljane; Ovišek Marija, Vodice; Samostan sv. Frane; Šibenik; Poduje dr. Miho, Zadar; Hrv. Ćitaonica, Trogir; Ćurković don Mijo, Diklo; Samostan Franjevača, Hvar; Vicić Srećko, Kaštel Stari; Lovrić Frano, Sinj; Samostan Franjevača, Sinj; Bojanić kan. Ivan, Hvar; Hrvatsko Kolo, Jelsa; Radić o. Metod, Šibenik; Ćitaonica, Velika Gorica; Bonatić don Silvestar, Vis; Sumporno kupalište Nagy i dr. Split; Braštin don Jure, Komiza; Gabrić don Luka, Melković; Vlahović Drago, Senj; Pazman dr. Jostp, Zagreb; Jelić Artur, Biograd.

Do 31. ožujka 1912.: Banić don Ivan, Orah; Hrv. Ćitaonica, Kaštel Lukšić; Falconi Frano Vlahov, Gruž; Ćović don Mate, Gata; Samostan Franjevača, Split.

Na račun tekuće godine: N. P. M. grof Attems, Zadar, K 6; Špero Jakov, Knin, K 6; Juginović don Ivo, Gata, K 4.50; Kučić, K 6; Pavlić o. Metod, Zavojsane; K 12; Dragošević Antun, Ravča, K 10; Presv. Jordan Zaninović, biskup, Hvar; K 9; Hrv. Kolo Ante Starčević, Vis, K 10; Stipčević don Šime, Polešnik, K 2.50; Cvitanović o. Angjeo, Tučepi, K 12, Lovrić prof. Bruno, Kamenica, K 3; Prodan Ivan, Briesta, K 1.50; Letica Daniel, Sa-

cramento (Kalifornija) K 12.25; Mrkušić Vjekoslav, Podgora, K 7; Bojanić don Stjepan, Vis, K 12; Calogera Stjepan, Blato, K 12; Millić Don Ante, Split, K 4.50; Družtvo sv. Ćirila i Metoda, Lumbarda, K 5; Petrić don Niko, Solin, K 12; Posavsac Franjo, Osijek, K 12.50.

Do 31. prosinca 1911.: Gabrić don Petar, Zlozela; Mile Kisić, Dubravice; Bedrica Mate, Skradin; Blažević Ante, sudac, Benkovac; Mirković don Josip, Soline; Milinović Ante, Opanci; Jadrošić don Petar, Božava; Tomaš o. L. Ugljane; Samostan Franjevača, Živogošće; Žiška Antun, Kaštel Sućurac; Depolo don Božo, Korčula.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Dalmatinski sabor.

Zadar, 8. veljače. Sjednica sabora počela u 11 sati. Zastupnici sakupljeni u velikom broju. Galerije dubkom pune, osobito učitelja iz pokrajine. Na dnevnom redu nalazi se pitanje o uredjenju učiteljskih beriva.

Dr. Dulbić zagovara svoj predlog, da se učiteljima, do konačnog uredjenja njihovih plaća, dade povišica od 25°/_o cjelokupne plaće. Pobija navode financijalnog odbora proti povišici.

Mikačić čita izvješće financijalnoga odbora sa dotičnom osnovom većine te ju preporuča na prihvati.

Medini, kao izvjestitelj osnovne Zemaljskog Odbora, govori o nemogućnosti da sabor primi predlog Dulbićev, pa ni onaj financijalnog odbora, te preporuča na prihvati osnovu Zemaljskog Odbora.

Dr. Drinković dokazuje, kako je jedino Dulbićev predlog dobar i u interesu učitelja, a da za to nije nužno nikakovo povišenje pokrajinskih pririza.

Prodan također zagovara predlog Dulbićev.

Naredna sjednica sutra s istim dnevnim redom.

Približenje Austro-Ugarske i Rusije.

Beč, 8. veljače. Ruski veliki knez Andrija Vladimirovič, koji ovdje boravi, upravo je caru Nikolu brzojavku, u kojoj se najlakavije izražuje o primitku kod cara i kralja Franje Josipa.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA. ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST. — PLAĆA SE UNAPRED.

KUĆA SE IZNAMLUJE. Dnevom 15 ov. mj. iznajmljuje se u Vražjina (Varoša) kuća na vrlo zgodnom mjestu i svim udobnostima. Puhite obavijest dajte kćerčanin gosp. Urosi Ćurčić.

POKUČSTVO sastojice iz jedne spavaće sobe, kuhinje, švaceg stroja itd. prodaje se radi Rieči.

MEDA visok vrčanog imade na prodaju kod „Pčelarske Zadruge u Janjini“. Razapite se u posudbu po 5 kg uz cijen od Kr. 6.00 (banko Janjina — Uprava).

NA OBALI jedno pomoćje za iznajmliti. Obavijest dajte upravi našeg lista.

Oppez!
Družtva „Papir Abadie.“
Pošto se u posljednje vrijeme ponovile razne imitacije naših opepoznatih i obljubljenih tuljičića

RIZ ABADIE (Riz doré) molimo naše p. n. mušterije, da paze točno na ime Abadie, koje se nastoji sa raznim drugim riečima nadopuniti. Mi opominjemo prije kupovine na lošu imitaciju, jer ćemo protiv imitacija sa svim sudskim sredstvima postupati.

DRUŠTVO „PAPIR ABADIE“

Ovim posjetom utvrđen je put dobrom sporazumu između Austro-Ugarske i Rusije i ako diplomatski krugovi izjavljuju, da u posjetu velikog kneza nema nikakvog političkog karaktera, već da je čin puke učtivosti.

Car Vilim novom Reichstagu.

Berlin, 8. veljače. U prietolnoj besjedi novom zastupstvu državnoga sabora car Vilim je istaknuo potrebu, da za učvršćenje njemačke države, njenog ugleda i moći, nužna je jaka obrambena sila, koli na kopnu toli na moru. Dotični predlozi su podnešeni, a tako i predlozi za pokrivenje većih troškova. Car je nadalje navjestio zak. osnovu za ojačanje niemstva u inozemstvu.

Promjene u regenstvu Bavarske.

Berlin, 8. veljače. U političkim krugovima kola glas, da će doći do promjene u regenstvu u Bavarskoj.

Između Italije i Njemačke.

Rim, 8. veljače. Pregovori između Italije i Njemačke, započeti prigodom boravka njemačkog državnog tajnika ovdje, u prvom redu u svrhu obnove trojnoga saveza, zapeli su.

Vlak pod sniegom.

Črnovice, 8. veljače. U cijeloj Bukovini vlada velika snježna mečava. Jedan osobni vlak ostao je zatrpan sniegom.

TRAZI SE za pokrajnu čovjeka praktična, marljiva, koji se razumi u gospodarstvo, po mogućnosti oženjen bez djece a uz gospodarstvo nadzirane radnika i ostane jedne noćje.

STAN od 3 sobe, kuhinje i suogrednih prostorija trudi se otići bez djece. Forme nika se šalju na upravu „Hrvatske Rieči“.

UTJAVANJE u svjetlo objavljuje vješto i brzo Filomena udova Ferić, kuća Bežanić kod Pošte.

Kuća u Varošu našiti poda, sa avilijom, prodaje se uz najpovoljniju cijen. Za obavijest obratit se na upravu našeg lista pod brojem 130.

HARMONIUM, sa tri registra, skoro nov, prodaje se. Obavijest dajte upravi našeg lista.

Perad i jaja za razplod.
Jaja, pilčca, odrasle i za izložbe uzgojene peradi čistih sojeva prodaje: **Uzorna peradarna na Voštarnici kod Zadra.** Obširniji oglas u „Gospodarskom Vjesniku“. Slobodan pristup.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Jeste li bolesni?

Badava
saobčujem svakome, kako sam ja od dugogodišnje bolesti na plućima (sušice, upale grla i zaduše) ozdravila. Ne tražim za to nikakove odštete. Cijim to samo, pošto sam za moje bolesti, kada su svi za me bili izgubili svaku nadu, bila odućila, ako nadjem sredstvo mom spaau, da to objavim na moj trošak u svim novinama. Gospodja F. Krizek, Prag II. — Br. 2007. (Česka). —

Grubišić & Comp.

u Šibeniku

Održavnitvo i stovarište za umjetno gnolivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Marko Markovina

Split

Telefon 93.

Skladiste i Zastupstvo

Peci i šparherda,

Eternita

Cijevi, dimnjaka i pločica

keramike

Stakala prostih i ornamentalnih

Papendeka tankog i debeloga

Zahoda porculane i t. d.

Pokučstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke ciene samo kod dobro poznate trgovine

A. DELFIN, Šibenik.

kapetastofa i devodjelotka radionica

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč“!

ANT-RADIJ
NAMIENJEK DIRMALIZATARIJA
SANT-SPLJET
(SPALATO) — Slobodan pristup.

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.

Papirnice - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.

REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpce i potrebštine za strojeve sviju sistema.

Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.

Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

oooooooooooooooooooo

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izrada sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrirani cijenik. Tvorničke stalne cene. Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Bolestni na plućima, na grlu,

-- na zaduhi --

Tko hoće da se riješi plućnih bolesti ili griobolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i čimila se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog liječenja. — Knjižice badava.

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOZA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISMENE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEC, A POZNATIJI I BEZ POUZEA DO IZMIRUĆA UTAHAČENOG ROKA IZPLATE. :::: MADEJ VELIKU ZALUHU GOTOVIH OPELA I RADIJICNI SVAKOVRSNE OBUGE I OPANAKA. IZRAĐUJE SE BRZO I TAČNO PO KAFENIEM I NAJMODERNIEM SISTEMI. PODPISAM SE OSOBITO PREPORUČUJE GG. ČHOVANOVIĆA, C. KRALLI, VOJNOVIĆU, ORUŽANIĆIMA I FINANCIAL. STRAZARIMA. PRODAJE SE TARDIER I NA MJESEČNE OBRUKE.AUGUST ŽIGON — SIBENIK.****

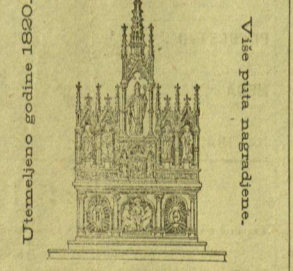
Papir i tuljei za cigarete
ABADIE
PARIS
Dobiva se u svim trafikama

Anstrjansko parobrodarsko društvo na dionice
„DALMATIA“
uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:
Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posli. odne povrtak svake subote u 6 sati prije podne.
Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posli. podne; povrtak svake sriede u 6 sati prije podne.
Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posli. podne; povrtak u četvrtak u 6 sati prije podne.
Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati posli. podne povrtak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta svake sriede u 5 posli. podne; povrtak u utorak u 6 sati prije podne.
Trst—Metković D (trgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povrtak svake nedjelje u 2.30 posli. podne.
Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posli. podne povrtak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!
Zahtjevajte posvudje naše igrače karte

„PRIMORKA“
Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Šiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, raspela, jaslice itd.
Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zanim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo uzimanjem slabe, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navukli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće teške posljedice kao bezsanicu, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samo-vica, djelatnog korenja te sladorače od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibelji, koji staju bolesnici toli djeca, bezbrižno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u večer mala žličica. Djeci i slabijima razriedjuje se toplom sladnom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Čića, razriedjuje se toplom sladnom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Čića, Driša, Tiensa, Biograda na moru, Benkovca te ciele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razaslijuju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cene po cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PGDRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČICI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NA JKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

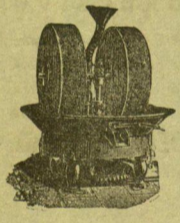
KUPIJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBRČNO ODPLAČIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ZREBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cene su vrlo umjerene, te domaći potrošioi ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe se iz vana.

-- NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. --

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPODARSKIH STROJEVA

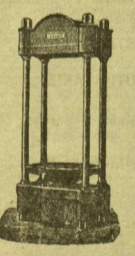
RAZASILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

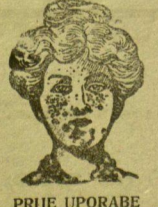
:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

Dobiva se u drogariji
V. VUČIĆA
- Šibenik -

PRIJE UPORABE

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — SIBENIK (Dalmacija).

Cijenajest za komade od I-e vrsti K 2-40
" " " " " II-e " " 1-60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
" " " " " IV-e " " -80

POSLE UPORABE